

Aanvulling op de naamlijst van de Belgische sluipvliegen (Diptera: Tachinidae)

Guy Van de Weyer & Theo Zeegers

Abstract. Some additions to the checklist of Belgian tachinids (Diptera: Tachinidae) 34 species are added to the list of Belgian Tachinidae. *Euexorista obumbrata* is mentioned here for the first time from West Europe. The holotype of this species is discussed.

Résumé. Quelques additions à la liste des tachinidae belges (Diptera: Tachinidae) 34 espèces furent ajoutées à la liste des tachinidae belges. *Euexorista obumbrata* est mentionnée ici pour la première fois de l'Europe occidentale. Le holotype de cette espèce est commenté.

Key words: Tachinidae – *Euexorista obumbrata* – faunistics – Belgium – West Europe.

Van de Weyer, G.: Pieter Breughellaan 26, B-2840 Reet.

Zeegers, Th.: Zomerstraat 15, NL 2033 EN Haarlem, email th.zeegers@tref.nl.

Inleiding

In 1991 verscheen een naamlijst van de Belgische Tachinidae opgesteld door J. Gosseries en N. Wyatt in het studiedocument 70 van het KBIN: Catalogue of the Diptera of Belgium. Deze lijst werd opgesteld op basis van het aanwezige materiaal in het KBIN, aangevuld met de bemerkingen van B. Herting (Stuttgart). In het totaal kwamen de auteurs tot 270 soorten. De laatste decennia echter is er weinig onderzoek gedaan naar deze familie, mede door het feit dat de determinatie niet altijd even gemakkelijk is en dat daardoor jonge entomologen nogal eens afgeschrikt worden om eraan te beginnen. In het kader van het project "Fauna Europaea" hebben wij onze verzamelingen nog eens bekeken en we kunnen op deze manier 34 soorten toevoegen aan de Belgische lijst. Dit brengt het totaal op 304 wat zeer dicht in de buurt komt van Nederland (325).

Bij een nog grondiger onderzoek van het Belgisch grondgebied zou, zoals reeds aangegeven door Gosseries & Wyatt (1991) het totale aantal rond 350 kunnen liggen. In dat verband zou de eerste auteur alle mensen die zich bezig houden met het uitkweken van insecten, willen verzoeken de parasieten van poppen of larven te bezorgen aan iemand die zich met Tachinidae bezig houdt. Heel wat soorten kunnen praktisch niet in het veld gevangen worden en heel dikwijls is de gastheer nog onbekend.

Voor de nomenclatuur is de naamlijst van Herting & Dely-Draskovits (1993) aangehouden. Alle besproken exemplaren bevinden zich in de collectie van de eerste auteur of, indien aangegeven, in die van de medeauteur.

Subfamilie Dexiinae

Freraea gagatea Robineau-Desvoidy, 1830

Vindplaats: Hechtel 22.07.1992 1♀ leg. L. Crevecoeur (malaiseval). Deze zeer kleine soort was reeds gemeld uit alle ons omringende landen. Parasiet van keversoorten (Carabidae). Zeer moeilijk te vangen wegens zijn kleine gestalte, maar komt nogal eens voor in malaisevallen.

Phegea 30 (4) (1.XII.2002): 193

***Wagneria gagatea* Robineau-Desvoidy, 1830**

Vindplaatsen: Oud-Heverlee 27.04.1991 1♂ leg. GVdW, Dinant 13.05.1992 1♂ leg. GVdW, Belvaux 20.05.1998; 1♂ leg. GVdW, Marche-les-Dames 25.04.1999 1♂ leg. GVdW, 01.06.1999 1♀ leg. GVdW. Reeds gemeld uit onze buurlanden, maar steeds in zeer kleine aantallen (b.v. Nederland: 4 ex.). Deze soort is vooral in Midden-Europa lokaal talrijk en haar verspreidingsgebied reikt tot Nederland en Noord-Duitsland.

Subfamilie Exoristinae

***Admontia maculisquama* (Zetterstedt, 1859)**

Vindplaatsen: Buggenhout 24.06.1990 1♂ leg. GVdW, Opoeteren 15.06.1991 1♂ (malaiseval) leg. L. Crevecoeur. Vanaf 1985 vindt men deze soort sporadisch in Nederland en vermits ze ook in Frankrijk en Duitsland voorkomt, is het voorkomen bij ons normaal.

***Chetogena tschorsnigi* Ziegler, 1999**

Vindplaats: Bokrijk 01.05.1990 1♀ leg. GVdW. Deze soort werd door Ziegler (1999) beschreven op grond van materiaal uit de Franse Alpen. Evenals in Nederland (Zeegers *et al.*, 2001) hebben de vroegere waarnemingen van *Chetogena fasciata* (Egger, 1856) vermoedelijk betrekking op *C. tschorsnigi*. Uit alle gegevens blijkt dat *C. fasciata* beperkt is tot zuidoostelijk Europa en dus niet in België voorkomt.

***Hemimacquartia paradoxa* Brauer & Bergenstamm, 1893**

Vindplaats: Wavreille 20.05.1998 1♀ leg. GVdW. Een zeer zeldzame soort met weinig en verspreide gegevens voor Europa (b.v. niet in Frankrijk). In Nederland slechts 3 waarnemingen.

***Phorocera grandis* (Rondani, 1859)**

Vindplaatsen: Marche-Les-Dames 15.05.1998 3♂ leg. GVdW, Belvaux 20.05.1998 1♂ leg. GVdW, Gendron (Houyet) 27.04.1999 1♂ leg. GVdW, Elewijt 10.04.2000 1♂ leg. GVdW. Deze voorjaarssoort wordt waarschijnlijk over het hoofd gezien wegens de gelijkenis met de zeer talrijke *Phorocera assimilis* (Fallén, 1810). In alle buurlanden.

***Staurochaeta albocingulata* (Fallén, 1820)**

Vindplaats: Belvaux 26.05.1990 1 ex. leg. & coll. T. Zeegers. Deze zeldzame soort wordt steeds in de onmiddellijke nabijheid van *Juniperus* gevonden, zo ook dit exemplaar. De vlieg parasiteert namelijk uitsluitend larven van bladwespen uit het genus *Monoctenus*, die uitsluitend op jeneverbessen voorkomen.

***Vibrissina debilitata* (Pandellé, 1896)**

Vindplaatsen: Bokrijk 15.06.1992 1♀ leg. L. Crevecoeur (malaiseval), Niel 18.07.2000 1♀ leg. GVdW, Hechtel 15.09.1995 1♀ leg. L. Crevecoeur
Phegea **30** (4) (I.XII.2002): 194

(malaiseval), Nieuwenhoven 22.07.1999 1♀ leg. L. Crevecoeur (malaiseval). In zuidelijk Europa lokaal niet zelden, maar naar het Noorden toe steeds zeldzamer. Alhoewel de soort reeds gemeld is van Duitsland en Groot-Brittannië zijn dit de eerste waarnemingen voor de Benelux.

Subfamilie Goniinae

***Bothria subalpina* Villeneuve, 1910**

Vindplaatsen: Dinant 12.04.1991 1♂ leg. GVdW, Belvaux 25.04.1993 1♀ leg. GVdW. Deze voorjaarssoort lijkt de laatste jaren in aantal toe te nemen, maar blijft toch zeldzaam. Waarschijnlijk ook in Vlaanderen te vangen.

***Brachicheta strigata* (Meigen, 1824)**

Vindplaatsen: Niel 03.04.1988 1♀, 06.04.1988 1♀, 11.04.1988 2♀ leg. GVdW, Hemiksem 02.04.1989 1♀, 08.04.1993 1♀, 23.03.1991 1♀ leg. GVdW. Vroege voorjaarssoort, gewoonlijk op lange grassen. Gastheer nog steeds onbekend.

***Elodia ambulatoria* (Meigen, 1824)**

Vindplaatsen: Reet 20.06.1997 1♀ leg. GVdW, Nieuwenhoven (St.-Truiden) 05.05.1999 1♀ leg. L. Crevecoeur (malaiseval), Hechtel 10.07.1995 2♀ leg. Crevecoeur (malaiseval). Deze soort is een parasiet van Tineidae in boomzwammen en is dus gemakkelijker te bekomen uit deze zwammen of malaisevallen.

***Euexorista obumbrata* (Pandellé, 1896)**

Vindplaats: St.-Jan-in-Eremo (Oost-Vlaanderen) 25.05.1997 3♀ leg. G. Bonamie (kleurkom) coll. GVdW. Dit is ongetwijfeld de meest interessante vangst van de laatste decennia in België. Bij de determinatie werd in het KBIN Brussel ook het type-exemplaar van deze soort gevonden. Ze werd beschreven door Pandellé als *Exorista obumbrata* (Revue d'Entom. XV pag 7). In de collectie draagt ze drie labels:

"Coll. J. Villeneuve / *Myxexoristops obumbrata* Pand. R.M.H.N. Belg. 5.392. / *obumbrata* Typ. Pand. ♀ 6363".

Het nummer 6363 wijst in het dagboek van Pandellé naar Prussia orientale (huidige Polen). Verdere Europese vangsten zijn zeer zeldzaam: Bisamberg (Wien) 12.06.1933 leg. Roller (coll. Mesnil – Ottawa) - Arnsberger Wald 06.08.1955, 20.07.1956, 21.07.1956, 01.08.1956, 17.08.1956 leg. B. Herting - Dachau 26.08.1918 leg. Engel (SMNS – Stuttgart). Meer naar het oosten wordt *E. obumbrata* echter talrijker: Polen (Draber-Monko 1981) en Rusland, Mongolië en Kamtsjatka (Stackelberg 1962). De eerste waarneming voor België blijkt dan ook de eerste voor West-Europa.

Noot: Zowel Mesnil als Herting vonden geen verschillen met de Amerikaanse zustersoort *Euexorista futilis* Osten-Sacken. Vermits nu weer een

gat in het verspreidingsgebied opgevuld werd is het vermoeden dat beide soorten conspecifiek zijn een stuk versterkt.

***Gonia distinguenda* Herting, 1963**

Vindplaats: Hechtel 15.05.1992 1♀ leg. L. Crevecoeur (malaiseval). Ook gevonden in Nederland, maar toch verspreide waarnemingen.

***Lydella thompsoni* Herting, 1959**

Vindplaats: Hoboken 19.08.1996 1♀ gekweekt uit *Nonagria typhae* leg. T. Garvoet. Door Tschorsnig & Herting (1994) wordt gezegd dat deze soort slechts voorkomt tot midden Frankrijk, maar recente waarnemingen (Nederland: 26 records van 13 locaties) wijzen erop dat ze meer noordelijk ook talrijker voorkomt en waarschijnlijk vroeger verward werd met andere *Lydella*-soorten. Opvallend is, dat gekweekte exemplaren uit het genus *Lydella* altijd tot deze soort behoren en nooit tot de in het veld veel talrijkere *L. grisescens* (waarvan de gastheer dus nog onbekend is).

***Myxexoristops stolidi* (Stein, 1924)**

Vindplaats: Nieuwenhoven (St.-Truiden) 08.07.1999 leg. L. Crevecoeur (malaiseval). Vermits deze soort nogal frequent voorkomt, werd ze in oude gegevens waarschijnlijk verward met aanverwante soorten.

***Nilea rufiscutellaris* (Zetterstedt, 1859)**

Vindplaats: Tellin 26.05.1990 1♀ leg. & coll. T. Zeegers. Gesleept van cipreswolfsmelk (*Euphorbia cyparissias*). Deze soort lijkt een meer noordelijk verspreidingsgebied te kennen, maar blijft toch zeldzaam. Zo is ze nog niet gemeld uit Nederland, Groot-Brittannië of Italië.

***Pales processionae* (Ratzeburg, 1840)**

Vindplaats: Houthalen 18.08.2001 1♀ leg. GVdW. Vroeger was de verspreiding beperkt tot Midden-Duitsland, maar de laatste jaren is er een uitbreiding naar het noorden (Zeegers, 1997). Deze is natuurlijk gebonden aan de verspreiding van de gastheer *Thaumetopoea processionea* L.

***Phebellia triseta* (Pandellé, 1896)**

Vindplaats: Houthalen 25.07.2001 1♀ leg. GVdW. Deze soort, waarvan de gastheer nog steeds onbekend is, wordt in West-Europa slechts zelden gevonden. In Nederland werd de eerste waarneming gedaan in 1993. Vermits ze nu ook in België gevonden is zou dit op een uitbreiding naar het westen kunnen wijzen. Nog niet in Groot-Brittannië.

***Senometopia separata* (Rondani, 1859)**

Vindplaats: Hallerbos 31.04.1994 1♂ leg. GVdW. Meestal gekweekt uit de gastheren en dus in het vrije veld moeilijk te vangen.

Subfamilie Tachininae

Actia infantula (Zetterstedt, 1844)

Vindplaats: Gendron (Houyet) 21.08.2001 1♀ leg. GVdW. Wordt gewoonlijk in malaisevallen gevangen, veel minder in het veld. De laatste jaren ook in Nederlands Limburg niet ongewoon.

Anthomyiopsis plagioiderae Mesnil, 1972

Vindplaats: Hemiksem 31.08.1991 1♀ leg. GVdW. Dit zeer kleine vliegje wordt gewoonlijk bekomen door kweek uit de gastheer. Dit is de eerste handvangst voor de Benelux. Steeds in de buurt van wilgen.

Aphria longilingua Rondani, 1861

Vindplaats: Maasmechelen 03.07.1997 17♂, 13♀ leg. L. Crevecoeur. In zuidelijk Europa veel talrijker dan bij ons, maar toch verspreide waarnemingen in de Benelux. Van de vermelding van *Aphria longirostris* in België heb ik geen exemplaren gevonden, maar het zou wel eens kunnen gaan om bovenstaande soort.

Ernestia vagans (Meigen, 1824)

Vindplaatsen: Marche-les-Dames 26.04.2000 1♂ leg. GVdW, Belvaux 05.06.1993 1♀ leg. GVdW. Vroeger werd deze soort aanzien als synoniem van *Ernestia rudis*. Daarom bestaan er misschien geen vroegere waarnemingen. Toch vrij zeldzaam in het voorjaar.

Macquartia nudigena Mesnil, 1972

Vindplaatsen: Hechtel 22.07.1995 1♂, 1♀ leg. L. Crevecoeur (malaiseval), Dinant 13.05.1992 1♀ leg. GVdW, Belvaux 23.04.1995 1♀ leg. GVdW, Niel 02.08.2000 1♀ leg. GVdW. Vrij zeldzaam in gematigd Europa. Nog niet gevangen in Nederland.

Macquartia pubiceps (Zetterstedt, 1845)

Vindplaatsen: Dinant 07.08.1990 1♂ leg. GVdW, Bokrijk 01.05.1990 1♀ leg. GVdW. Alhoewel niet zo zeldzaam, was deze soort nog niet bekend uit België. Voor Nederland ook maar twee vindplaatsen.

Macquartia viridana Robineau-Desvoidy, 1863

Vindplaatsen: Opoeteren 15.06.1991 1♀ leg. GVdW, Bokrijk 15.06.1992 1♀ leg. GVdW, Belvaux 20.06.2001 1♀ leg. GVdW. Een van de meest zeldzame soorten van dit genus, die in onze streken de noordgrens van haar verspreiding kent (in Nederland slechts twee waarnemingen).

***Siphona boreata* Mesnil, 1960**

Vindplaats: Dinant 07.08.1990 1♂ leg. GVdW. Sinds de herziening van Andersen (1984) worden steeds meerdere *Siphona*-soorten gevonden. Deze soort blijkt in Noord-Europa talrijker dan in onze streken.

Subfamilie Phasiinae

***Catharosia pygmaea* (Fallén, 1815)**

Vindplaats: Chantemelle 24.05.1998 4♂ leg. & coll. T. Zeegers. Gevonden op een afgezaagde boomstam terwijl ze met hun vleugeltjes wapperden. Waarschijnlijk baltsgedrag.

***Dionaea flavisquamis* Robineau-Desvoidy, 1863**

Vindplaats: Belvaux 20.06.2001 1♂ leg. GVdW. Deze zeldzame soort werd niet eerder in de Benelux gevangen. Op een braakliggend terrein tussen bossen.

***Gymnosoma dolycoridis* Dupuis, 1961**

Vindplaats: Belvaux 27.07.2000 1♂ leg. GVdW. Een eerder zeldzame soort in dit genus. In Nederland gemeld in Zuid-Limburg.

***Phania curvicauda* (Fallén, 1820)**

Vindplaats: Hechtel 18.08.1992 2♂ leg. L. Crevecoeur (malaiseval). Dit is slechts de tweede waarneming voor de Benelux.

***Phania incrassata* Pandellé, 1894**

Vindplaatsen: Niel 20.05.1990 1♀ leg. GVdW, 25.05.1995 1♂ leg. GVdW, Forrières 20.05.1998 1♂ leg. GVdW, Marche-les-Dames 15.05.1998 1♀ leg. GVdW. Alhoewel Tschorsnig (1994) deze soort als lokaal niet zelden aangeeft, wordt ze toch weinig gevangen in de lage landen (Nederland: 1 waarneming).

***Phania speculifrons* (Villeneuve, 1919)**

Vindplaats: Belvaux 19.06.1995 1♂ leg. GVdW, 20.06.2001 1♂,1♀ leg. GVdW. Deze zeldzame soort werd reeds door Zeegers (2001) gemeld uit België (Couvin 26.06.1993).

***Phasia barbifrons* (Girschner, 1887)**

Vindplaatsen: Genk 15.07.1993 1♂ leg. L. Crevecoeur (malaiseval), Belvaux 14.06.1994 1♂ leg. GVdW, Elewijt 05.08.2000 3♂ leg. GVdW, Genk 17.08.2000 3♂,1♀ leg. GVdW, Houthalen 25.07.2001 4♂ leg. GVdW, Gendron 21.08.2001 1♂ leg. GVdW, Oud-Turnhout 21.08.1991 1♀ leg. GVdW (malaiseval), Niel 26.07.1998 1♀ leg. GVdW. Het is verwonderlijk dat deze soort niet eerder gevonden werd in België, want ze komt toch overal voor op schermbloemigen in de late zomer. Ook in Nederland dateert de oudste vondst van 1972 (Zeegers 1998). Mogelijk is hier een uitbreiding van het areaal naar het

noorden toe bezig want Tschorsnig & Herting (1994) geven een verspreiding tot Midden-Frankrijk.

Literatuur

- Draber-Monko, A., 1981a. Tachinid flies (Diptera: Tachinidae) of Warsaw and Mazovia. — *Memorabilia Zoologica* **35**:141–162.
- Draber-Monko, A., 1981b. Tachinid flies (Diptera: Tachinidae). — *Fragmenta Faun.* **26**: 493–507.
- Gosseries, J. & Wyatt, N., 1991. Family Tachinidae. — In: Grootaert P., De Bruyn L. & De Meyer M. (eds.). Catalogue of the Diptera of Belgium. — *Studiedocument van het KBIN* **70**: 199–208.
- Grootaert P., De Bruyn L. & De Meyer M., 1991. Catalogue of the Diptera of Belgium. — *Studiedocument van het KBIN* **70**: 1–338.
- Herting, B. & Dely-Draskovits, A., 1983. Family Tachinidae. — In: Soós, A. & Papp, L. (eds.) *Catalogue of the Palaearctic Diptera* **13**: 118–624.
- Mesnil, L. P., 1944–1975. Larvaevorinae (Tachinidae). — In: Lindner, A. (ed.) *Fliegen der Palaearktischen Region* **64g**: 1–1435.
- Pandellé, L., 1896. Etudes sur les Muscides de France. — *Revue d'Entomologie* **15**: 1–230.
- Stackelberg, A. A., 1962. List of Diptera of the Leningrad region, VI, Diptera Calyptrata, Part I. — *Trudy zool. Inst. Nauk SSSR, Leningrad* **31**: 318–388.
- Tschorsnig, H.-P. & Herting, B., 1994. Die Raupenfliegen (Diptera: Tachinidae) Mitteleuropas: Bestimmungstabellen und Angaben zur Verbreitung und Ökologie der einzelnen Arten — *Stuttgarter Beiträge zur Naturkunde (A)* **506**: 1–170.
- Zeegers, Th., 1997. Sluipvliegen (Diptera: Tachinidae) van de Nederlandse eikenprocessierups — *Entomologische Berichten, Amsterdam* **57**: 73–78.
- Zeegers, Th., 1998. An annotated checklist of the Dutch tachinid flies (Diptera: Tachinidae). — *Entomologische Berichten, Amsterdam* **58**: 165–200.
- Zeegers, Th., Smit, J., & van Aartsen B., 2001. Eerste aanvulling op de naamlijst Nederlandse sluipvliegen (Diptera: Tachinidae). — *Entomologische Berichten, Amsterdam* **61**(10): 147–150.
- Ziegler, J., 1999. Eine neue paläarktische Art aus der Raupenfliegengattung *Chetogena* (Diptera: Tachinidae). — *Studia Dipterologica* **6**(2): 437–444.